

برای کتاب بکه اثر «نرگس مقصودی» غریب، مظلوم و ناشناخته

امام سجاد هم از مظلوم‌ترین امامان در دوران حیات‌شان بودند و هم امروز نیز بین ما بسیار مظلوم و غریب و ناشناخته‌اند. در غربت ایشان در این زمانه همین بس که در جامعه و بین عموم مردم، امام سجاد به امام بیمار معروف

محمد رضا
خراسانی‌زاده

نویسنده

شده‌اند و تصویر ذهنی از ایشان یک فرد رنجور و مریض در کنج خانه و صرفاً در حال عبادت است که با حقیقت زندگی ایشان کاملاً مغایرت دارد.

زندگی امام سجاد ابعاد مختلفی دارد که خانم نرگس مقصودی سعی کرده در کتاب خود یعنی «بکه» در حد امکان به بخشی از آنها اشاره کند. بکه روایت افراد مختلف در زمان‌های گوناگون از امام سجاد است. هرکس در مقطعی خاص از زمان امامت ایشان و با زاویه دید خود بخشی از زندگی پر نور و خیر و برکت امام را روایت می‌کند و ما در طول این روایت‌ها تا حدودی با حضرت زین‌العابدین آشنا می‌شویم. این افراد گاهی دوستند گاهی دشمن و همین مسأله به روایت چند بعدی زندگی امام کمک می‌کند.

یک چهارم ابتدایی کتاب، روایتی مختصر و مفید از واقعه عاشورا و ماجراهای بعد از آن مخصوصاً حضور اهل بیت در کوفه و همچنین دفن شهدای کربلاست و سپس طی چند فصل به مثنی امام در دوران سخت چند سال پس از عاشورا مخصوصاً در حوادث مختلف مانند واقعه حره می‌پردازد.

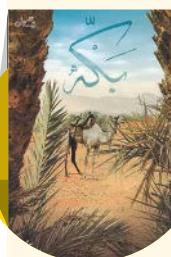
در این واقعه که حمله سپاه یزید به رهبری مسلم بن عقبه به مدینه و قتل عام مردم این شهر و تجاوز گسترده به جان و مال و نوامیس مردم است، تنها مکان امن شهر، خانه امام سجاد بود. این درحالی بود که مسلم ابتدا قصد اهانت به امام را داشت اما وقتی بزرگی حضرت را دید، ناخودآگاه جلوی ایشان ساکت شد.

در حین بیان ماجراهای مرتبط با امام از وقایع سیاسی و اجتماعی مهم آن دوران و رفت و آمد خلفا مخصوصاً استعفای معاویه دوم، فرزند یزید از خلافت و انتقال قدرت به مروان بن ابی سفيان نیز مطالبی آورده شده که به مخاطب کمک می‌کند رفتار امام را متناسب با شرایط به خوبی درک کند.

بخش‌های پایانی کتاب به قسمت‌هایی از دعا‌های امام سجاد پرداخته و همراه با شناخت کلی چند نفر از یاران امام، با معارفی که از قلب و زبان نورانی حضرت علی بن حسین خارج شده و به ما رسیده است آشنا می‌شویم.

بکه که وجه تسمیه آن گریه‌های ۴۰ ساله امام سجاد بر پدر شهیدش است، تلاش کرده با نشان دادن تکه‌هایی از پازل وسیع حیات حضرت علی بن حسین، مخاطب را جلب ویژگی‌های بارز ایشان کند تا حضرت سجاد کمی از این غربت امروزه خارج شوند.

بکه در ۱۶۲ صفحه توسط انتشارات کتاب نیستان به چاپ رسیده است. □

نگاهی به رمان «نشانِ حُسن» که اثری است درباره فرزندان امام حسن (ع) در واقعه عاشورا

نگاه به ماجرای کربلا با دیدی متفاوت

«نشانِ حُسن»، نشانی بر حسن انتخاب نویسنده است. آنجا که برهه‌ای از تاریخ را انتخاب می‌کند تا ما بیشتر به ندانسته‌های مان واقف شویم.

محمد رضا هوری

نویسنده

رمان نشان حسن که به تازگی در انتشارات کتابستان معرفت چاپ شده از دسته رمان‌های تاریخی - مذهبی است که صدر اسلام را به تصویر می‌کشد. زمانی که هنوز چند دهه پیش از رحلت پیامبر اسلام نگذشته اما تمام آرمان‌ها و ارزش‌های دینش به باد فراموشی سپرده شده و خلافت که امانتی الهی است، توسط امویان به امری موروثی تبدیل شده است.

داستان از مدینه‌النبی آغاز می‌شود. در شهر پیامبر (ص) و در میان خانه فرزندان سبط اکبر پیامبر. نشان حُسن نشانه‌ای از خاندانی ایثارگر، باوفا و مطیع است. داستان با قدم‌هایی آهسته شروع می‌شود و رفته رفته سرعت می‌گیرد به سوی مقصد نهایی. انگار که هرچه پیش می‌رویم، ترس نویسنده در اولین اثرش ریخته می‌شود و بیشتر جسارت قلم‌فرسایی پیدا می‌کند. داستان به چهار نشان تقسیم شده است. قدم‌های راوی بعد از هر تکاپو به نشانه‌ای از مقصد می‌رسد. نشان ادب، نشان ایمان، نشان شهود و نشان رهایی.

زاویه دید داستان، اول شخص راوی است و نویسنده از پنجره دید شخصیت‌های داستان به شرح ماجرا پرداخته است. ماجرای که از مرگ معاویه آغاز می‌شود و به روز واقعه ختم می‌شود. در این مسیر و در این روزگار کوتاه ما با پسران و همسران امام مجتبی (ع) همراهیم. خاندانی که با تمام ادعای مهرورزی نسبت به ایشان کمترین اطلاعات را در موردشان می‌دانیم.

پسران امام مجتبی (ع) که در بین شیعیان خویش نیز مظلوم است، سعی می‌کنند تا ارادت و اطاعت خویش را نسبت به امام و عموی خویش ثابت کنند. در زمانه‌ای که دین در درهم و دینار خلاصه می‌شود و حول امام خلوت‌تر از همیشه است، این پسران فاتح جمل هستند که حلقه نفوذناپذیری را به دور امام خویش تشکیل می‌دهند.

برشمردن محاسن و امتیازات این رمان، خود بهترین معرف است که باعث می‌شود نیازی به تعارفات مرسوم برای معرفی یک کتاب نداشته باشیم. حُسن «نشان حُسن» در مرحله اول ایده و سوز و نایش است.

در نویسندگی پیدا کردن موضوع، نیمی از راه است و پرداختن آن موضوع، نیمی دیگر. خانم مهدوی در اولین تجربه خود دست روی موضوعی حساس و کمتر دیده شده گذاشته است. مردم ایران ملت امام حسین (ع) هستند. پای منبر روضه قد کشیده‌اند اما کمتر کسی ماجرای کربلا را به این دید نگاه کرده است و این مهم‌ترین امتیاز کتاب است.

بین نقطه شروع و پایان داستان را روایتی خطی تشکیل داده است. نخ تسبیچی که دانه‌هایش در هر منزل دقیق و به موقع کنار هم آرام می‌گیرند. این ویژگی خود قرینه‌ای بر مطالعه دقیق آثار و منابع عاشورایی است، مطلبی که با برخی از دیالوگ‌های عربی رمان نیز قابل درک است.

ابتدای هر قدم یک داستانک از روز واقعه است و بعد آن، برگشتن به گذشته‌ای نه چندان دور. بزرگ‌ترین مزیت انتخاب این شیوه، نشان دادن مسیر رسیدن به نقطه پایانی است در حالی که از اضافه‌گویی، اطاله کلام و تکرار مکررات جلوگیری شده است و مخاطب آماده می‌شود تا در نهایت لب کلام را بخواند.

اکتفا به ضروریات و پرهیز از توصیفات اضافی و غیرضروری از مزیت‌های بزرگ کتاب است. شما در خواندن این کتاب با مطالب حوصله‌سربر مواجه نمی‌شوید. درصد قابل توجهی از مطالب ناب و تازه هستند و جرت مخاطب را پاره می‌کند. انتخاب زبانی روان و بدون تکلف از ویژگی‌هایی است که باعث می‌شود مخاطب با کتاب ارتباط برقرار کند. مسأله‌ای مهم که نویسندگان جوان از آن غافل هستند و فکر می‌کنند اگر ثقیل و با ادبیاتی فاخر داستان خود را بنویسند، بیشتر جلب توجه می‌کنند.

خانم مهدوی به عنوان یک خانم نویسنده به خوبی توانسته است حس و حال زنانگی و توصیفاتی ظریف و لطیف وارد داستان کند اما هیچ‌گاه به قلمش اجازه نداده تا در فصل‌هایی که داستان از زبان پسران امام روایت می‌شود، این حس در آن بروز پیدا کند بلکه از موضع قدرت و هیبت داستان را بی می‌گیرد. این یکی از بزرگ‌ترین مزیت‌های رمان است.

در حالی که در غالب رمان‌هایی که در مقام اول شخص روایت می‌شود، این نکته رعایت نمی‌شود.

گذشتن از اطلاعات و مطالب تکراری و قصه‌هایی که همه ما آن را شنیده‌ایم، خارج نشدن از ربلی که برای پیشبرد داستان ترسیم شده و بیان موجز و زبان یک‌دست داستان، نشان می‌دهد که نشان حسن به هدف، طرح و نقشه‌ای که بر روی آن پایه‌ریزی شده، وفادار مانده است. چراکه در این حد فاصل ابتدا تا انتهای داستان، ماجراهایی رخ می‌دهد که خود، کتاب‌هایی جداگانه می‌طلبند اما داستان از حول خانواده امام مجتبی (ع) جدا نمی‌شود.

شاید اگر بخواهیم نکته‌ای به عنوان تذکر و پیشنهاد به نویسنده کتاب یادآور شویم، باید بگوییم که در ضرب‌المثل‌ها و شعرهایی که آورده شده، هماهنگی بالایی دیده نمی‌شود. چراکه باید عربی یا فارسی را برای آوردن این دیالوگ‌ها انتخاب کرد. شاید بهتر باشد برای تفهیم جان کلام، مطالب این بخش‌ها عربی آورده می‌شد و در پاورقی یا پی‌نوشت پایان کتاب ترجمه می‌شدند. نشان حسن اولین اثر داستانی خانم لیلا مهدوی در ۳۱۰ صفحه در انتشارات کتابستان معرفت به چاپ رسیده است.

خانم مهدوی
در اولین تجربه
خود دست روی
موضوعی حساس
و کمتر دیده شده
گذاشته است. مردم
ایران ملت
امام حسین (ع)
هستند. پای منبر
روضه قد کشیده‌اند
اما کمتر کسی
ماجرای کربلا را
به این دید نگاه
کرده است و این
مهم‌ترین امتیاز
کتاب است